

Egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter

1. Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer och postort	E-post	
Kontaktperson	Telefon	Antal anställda

2. Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Organisationsnummer/Personnummer
--	----------------------------------

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

Åldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa tobaksfria nikotinprodukter.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ung persons ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får tobaksfria nikotinprodukter inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

Information om åldersgränsen 18 år

För att informera om förbudet att sälja eller lämna ut tobaksfria nikotinprodukter till någon som inte har fyllt 18 år ska ni ha minst en tydlig och klart synbar skylt på försäljningsstället. Skylten ska normalt sett placeras vid kassan för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället.

Var är skyltar eller dekaler om åldersgränsen placerade på försäljningsstället?

- Vid kassan
- På entrédörren
- På skyltfönster
- På beställningsterminal/varuautomat
- Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.
- Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____år.
Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- Om personalen misstänker att varan är avsedd för någon som är under 18 år nekar vi köp.
- Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, internet eller liknande?

- Detta är inte aktuellt.
- Polletter eller liknande till en automat säljs i kassan där personalen gör ålderskontroll.
- Vid köp i automat kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.
- Automaten är placerad så att den kan bevakas kontinuerligt.
- Ålderskontroll vid köp på internet görs via bankkort eller liknande.
- Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
- Försändelser via post innehåller uppgifter om att varan inte får lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år.
Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?

Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter och ger förslag på hur dessa kan hanteras.

Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.

Annat:

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen.

Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut tobaksfria nikotinprodukter känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

Vid anställning av ny personal.

Personalmöten

Intern utbildning

Extern utbildning

Informations- och utbildningsmaterial

Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

- Vid anställning av ny personal.
  - Minst en gång per år.
  - Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 1).
- Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer tobaksfria nikotinprodukter till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

- Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
- Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
- Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla tobaksfria nikotinprodukter utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Märkning Krav på hälsovarningar m. m.**Är tobaksfria nikotinprodukter korrekt märkta? I så fall, vilken?**

- Vi utbildar personalen om hur varorna ska vara märkta.
  - Vi kontrollerar att varorna är korrekt märkta i samband med inköpet.
  - Vi kontrollerar att varorna är korrekt märkta i samband med uppackning i butiken.
  - Om märkningen av varorna ser annorlunda ut så gör vi en extra kontroll.
  - Om varorna inte är korrekt märkta så tar vi bort dem från försäljningsstället och kontaktar leverantören.
- Annan åtgärd:

Om reglerna inte följs

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i om tobaksfria nikotinprodukter eller anslutande föreskrifter inte följs kan kommunen förbjuda dig att sälja tobaksfria nikotinprodukter under en viss tid eller besluta om andra administrativa sanktioner mot dig som näringsidkare.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

- Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
- Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
- Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.
- Försäljning av tobaksfria nikotinprodukter begränsas till vissa tider på dygnet.
- Annan åtgärd:

Underskrift**Ort och datum****Underskrift (behörig firmatecknare)****Namnförtydligande**

Bilaga 1**Information till personalen**

Det är viktigt att din personal vet vilka regler som gäller vid försäljning av tobakfria nikotinprodukter, och varför reglerna finns. Ett sätt att försäkra sig om detta är att du informerar personalen en gång per år. Ny personal bör dessutom få en genomgång när de anställs. Kom ihåg att både berätta vad lagen säger och beskriva hur era rutiner ser ut.

För att komma ihåg när du har informerat din personal kan det vara bra att fylla i deras namn i en tabell, se exempel nedan. De bör själva få fylla i datumet då de senast deltog i ett informations- eller utbildningstillfälle.

Namn	Datum 1	Datum 2	Datum 3	Datum 4

POSTADRESS

473 80 Henån

BESÖKSADRESSCentrumhuset
Åvägen 2-6**TELEFON**

0304-33 40 00

E-POST

kommun@orust.se

HEMSIDA

www.orust.se

BANKGIRO

645-8368

ORG. NR

212000-1314